

Lettvint om mineralnæringen

Tittelen forteller det meste. Boka er et ubalansert angrep på mineralindustrien og egner seg derfor best som håndbok for gruvemotstandere.

Mineralnæringen trenger en kritisk stemme som har satt seg inn i alle aspekter ved gruvedrift, og Svein Lunds intellektuelle evner gir ham muligheten til å representere idealistiske ungdommer, velmenende miljøvernere, bekymrede yrkesfiskere og mange andre som er redd for at norsk natur skal ødelegges samtidig som grunnlaget for andre næringsveier potensielt forringes ved at vi tar i bruk ressursene i fjellene våre.

Dessverre ødelegger han denne muligheten gjennom sin lettvinde omgang med sannheten og ubegrunnede påstander. Men fremfor alt – og til tross for at boka avslører at han vet bedre – ser han fullstendig bort fra den betydningen som norsk mineralindustri har hatt – og har – for det norske samfunnet. Han velger å trekke frem noen få syndere, noe som han skal ha ros for, men det unnskylder ikke hans egen unnlåtelsesskyld. I debatten om norsk mineralnærings fremtid – herunder bruk av sjødeponi – hører det for eksempel med at den gjennom 400 år har hatt stor betydning for utviklingen av distriktene, og at en verden på full fart inn i «fornybarsamfunnet», og med en raskt økende befolkning, har et skrikende behov etter metaller og mineraler. Verdenssamfunnet har større behov for mineraler enn avmagret rein.

I boka tar forfatteren oss gjennom metoder som brukes i leting, utvinning og deponering, hva næringen har gitt av arbeidsplasser og inntekter, lovverk og forvaltning, og til slutt hvilke organisasjoner som er aktivt involvert i påvirkning, enten det er fra den ene eller andre siden. Men forfatteren minimaliserer dessverre selv betydningen av sin egen bok. Grunnen er at han alt for ofte tyr til lettvinde konklusjoner og tendensiøs, ubalansert fremstilling. Og det til tross for at gjennomgangen er grundig og dokumenterer at forfatteren har inngående kunnskap om næringen, og langt over gjennomsnittet for gruppen av gruvemotstandere.

Dette er den andre boka fra Svein Lund i en serie på tre bøker om mineralnæringen i Norge. Den første (GEO 01/2016; s. 38) var, på tross av sine mange svakheter, verdifull blant annet pga. den historiske gjennomgangen av flere norske gruvebedrifter. Den representerte et verdifullt tilskudd til norsk bergverkshistorie som alle med interesse for næringen burde lese.

Det samme kan vi dessverre ikke si om denne boka. Det er riktig nok samlet en imponerende mengde kunnskap fra en aktør som ikke jobber i næringen, og som derfor ikke har førstehånds innsikt, men det hjelper lite når konklusjonene forfatteren trekker (omtrent på hver eneste side) bærer sterkere preg av hans motstand mot gruvedrift enn vilje til å henge dem på fakta han selv besitter.

Derfor er ikke dette en bok jeg ser noen grunn til å anbefale. Forsøket på å forstå mineralnæringen blir ødelagt av hans grunnleggende, negative innstilling. For motstanderne av mineralnæringen er boka derimot et funn. Her er det nok av retoriske utsagn å bruke i offentlige debatter. Uten at de blir riktigere av den grunn.

Egentlig er det litt trist at forfatteren ikke benytter sine historiske kunnskaper, innsikt i samfunnsanliggender og erfaringer med mineralindustrien til å argumentere saklig og uten å til de grader være forutinntatt. På den måten kunne han blitt en seriøs stemme i den viktige debatten om norsk mineralnærings fremtid. I stedet reduserer han seg selv til en betydningsløs agitator.



GULL, GRÅSTEIN OG GRUMS
Med lov skal landet øydast
Svein Lund
Davvi Girji 2016

BOKOMTALE